

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi rikoslain 29 luvun 4 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi verorikkomusta koskeva rikoslain 29 luvun 4 § siten, että sitä voitaisiin soveltaa myös kuukausittain tilitettävän arvonlisäveron suorittamatta jättämiseen. Muutos on lakitekninen ja johtuu

siitä, että liikevaihtovero korvataan arvonlisäverolla. Tarkoituksena on, että ehdotettu laki tulee voimaan samanaikaisesti kuin arvonlisäverolaki eli 1 päivänä kesäkuuta 1994.

YLEISPERUSTELUT

1. Nykyinen tilanne ja muutoksen syy

Rikoslain kokonaisuudistuksen ensimmäisen vaiheen yhteydessä rikoslain 29 lukuun rikoksista julkista taloutta vastaan otettiin verorikkomusta koskeva 4 §. Verorikkomuksessa on kysymys ennakonpidätyksen tai lähdeveron, kalenterikuukaudelta lasketun liikevaihtoveron tai sitä vastaavan eräistä vakuutusmaksuista suoritettavan veron taikka työnantajan sosiaaliturvamaksun määräajassa suorittamatta jättämisestä. Laiminlyönti on rangaistava, jos se tehdään taloudellisen hyödyn hankkimiseksi itselle tai toiselle muun syyn kuin maksukyvyttömyyden johdosta. Verorikkomuksesta tuomitaan, jollei teko ole rangaistava veropetoksena, sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi. Verorikkomuksena ei kuitenkaan pidetä vähäistä laiminlyöntiä, joka on viivyttämättä korjattu (4 §:n 2 momentti). Pykälän 3 momentissa on erityinen ilmoittamatta, syyttämättä ja tuomitsematta jättämisestä koskeva säännös.

Arvonlisäverosta annettu laki (1501/93) tulee voimaan 1 päivänä kesäkuuta 1994. Lailla kumotaan liikevaihtoverolaki (559/91). Arvonlisäveron suorittamisvelvollisuus ja veron määrääminen muistuttavat pääpiirteissään vastaa-

vaa liikevaihtoveron suorittamista ja määräämistä. Kalenterikuukaudelle kohdistettavien suoritettavien verojen ja vähennettävien verojen erotus (tilitettävä vero) on maksettava kalenterikuukautta seuraavan toisen kuukauden 25 päivänä. Tämä vero on maksettava ilman erillistä maksuunpanokehotusta omaaloitteisesti. Arvonlisäverotuksessa ei toimiteta varsinaista verotusta erillisine verotuspäätöksineen, vaan veroviranomainen määrää veron vain silloin, kun veroa on saatujen ilmoitusten ja muun selvityksen perusteella todettu jääneen maksamatta. Arvonlisäveron kuukausittainen maksu rinnastuu niihin veroihin ja maksuihin, joiden suorittamisen laiminlyönti on säädetty rangaistavaksi verorikkomuksena.

Arvonlisäverolakia säädettäessä onkin lähdetty siitä, että arvonlisäveroon kohdistuvaan verorikkomukseen sovellettaisiin rikoslain verorikkomusta koskevaa 29 luvun 4 §:ää. Lain 218 §:n 2 momentissa on viittaussäännös, jonka mukaan rangaistus arvonlisäveroon kohdistuvasta verorikkomuksesta säädetään rikoslain 29 luvun 4 §:ssä. Myös arvonlisäverolakia koskevan hallituksen esityksen (HE 88/1993 vp) perusteluista ilmenee, että rangaistus arvonlisäveroon kohdistuvasta verorikkomuksesta säädettäisiin rikoslaissa.

Verorikkomusta koskeva rikoslain 29 luvun

4 § on laadittu siten, että siinä mainitaan kaikki ne verot tai maksut, joiden suorittamisen laiminlyöntiin pykälää voidaan soveltaa. Voimassa olevaa säännöstä voidaan sen vuoksi soveltaa vain niihin veroihin ja maksuihin, jotka on säännöksessä nimenomaan mainittu. Vaikka arvonlisävero korvaa liikevaihtoveron ja näiden verojen suorittamistavat muistuttavat läheisesti toisiaan, rikoslain verorikkomussäännöksen liikevaihtoveroa koskevan kohdan soveltumista arvonlisäveroon kohdistuvaan vastaavaan tekoon ei voi pitää riidattomana. Soveltamisalan rajausta on ongelmallinen edellä mainitusta arvonlisäverolain 218 §:n rikoslakiin viittaavasta säännöksestä huolimatta, koska arvonlisäverolaissa oleva viittaus rikoslakiin ei sinänsä vaikuta rikoslain sisältöön. Rikoslakia uudistettaessa tällaisille rikoslain ulkopuolella oleville viittauksille on annettu ainoastaan tiedottava merkitys. Niiden avulla voidaan kiinnittää huomiota rikoslain asianomaiseen säännöksen, mutta ne eivät vaikuta sen sisältöön, eivät myöskään soveltamisalaan. Rikoslainsäädännölle asetettava täsmällisyysvaatimus edellyttää, ettei rikoslain sisältöä voida tällaisessa tapauksessa muuttaa puuttumatta rikoslain asianomaiseen säännökseen. Rikoslaisissa on

säädettävä siitä, mihin veroihin ja maksuihin kohdistuviin laiminlyönteihin verorikkomussäännöstä voidaan soveltaa.

Kuukausittain tilitettävä arvonlisävero rinnastuu asiallisesti täysin niihin veroihin ja maksuihin, joiden suorittamisen laiminlyöntiin voidaan nykyisin soveltaa rikoslain verorikkomussäännöstä. Sen vuoksi on perusteltua voida soveltaa tätä säännöstä myös arvonlisäveron kuukausittaiseen maksuun arvonlisäverolaissa tarkoitettulla tavalla. Tästä syystä ehdotetaan rikoslain 29 luvun 4 §:n verorikkomusta koskevan säännöksen muuttamista siten, että pykälä soveltuisi myös tilitettävän arvonlisäveron suorittamisen laiminlyöntiin.

2. Esityksen vaikutukset

Esityksellä ei ole organisatorisia vaikutuksia. Jos tilitettävän arvonlisäveron suorituksen laiminlyöntiä ei kriminalisoida samoin kuin vastaavaa liikevaihtoveron kuukausimaksun laiminlyöntiä, tällainen menettely jää rankaisemattomaksi. Tämä ilmeisesti vähentäisi veron säännöllistä suorittamista ja johtaisi verojärjämien entistä voimakkaampaan kasvuun.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotuksen perustelut

Rikoslain 29 luvun 4 §:n 1 momenttiin ehdotetaan otettavaksi uusi tilitettävää arvonlisäveroa koskeva 3 kohta, jolloin momentin nykyisen 3 kohdan säännös tulisi 4 kohdaksi. Pykälän kalenterikuukaudelta maksettavaa liikevaihtoveroa ja vastaavaa eräistä vakuutusmaksuista perittävää veroa koskeva 2 kohta jäisi ennalleen. Tämän kohdan vastaisia tekoja voidaan joutua käsittelemään oikeudessa myös arvonlisäverolain voimaantulon jälkeen, eikä ehdotuksen tarkoituksena ole poistaa tällaisten laiminlyöntien rangaistavuutta.

Muutos merkitsisi sitä, että tilitettävän arvonlisäveron kuukausittaisen suorittamisen laiminlyönti rangaistaisiin verorikkomuksena, jos teolla tavoiteltaisiin taloudellista hyötyä eikä syynä olisi maksukyvyttömyys. Hyödyn tavoittelemista ja maksukyvyttömyyttä koskevien

tunnusmerkkien sisältöä on selostettu rikoslain kokonaisuudistuksen ensimmäisen vaiheen hallituksen esityksessä (HE 66/1988 vp) sekä eduskunnan lakivaliokunnan esitystä koskevassa mietinnössä (LaVM 6/1990 vp) ja eduskunnan hallituksen esitykseen antamassa vastauksessa. Jos teossa olisi kysymys veropetoksesta, tuomittaisiin siitä eikä verorikkomuksesta. Myös arvonlisäveroon kohdistuvaan verorikkomukseen sovellettaisiin pykälän 2 momentissa säädettyä rangaistavuuden rajoitusta. Arvonlisäveron suorittamisen laiminlyönnin johdosta voidaan määrätä suoritettavaksi veronkorotusta (arvonlisäverolain 182 §). Tällaisessa tapauksessa voisi tulla sovellettavaksi myös verorikkomusta koskevan pykälän 3 momentin säännös ilmoittamatta, syyttämättä ja tuomitsematta jättämisestä.

Uusi 3 kohta koskisi vain arvonlisäverolain 147 §:ssä tarkoitettua kuukausittain tilitettävää

veroa. Lain 176 §:n nojalla määrätyn veron suorittamisen laiminlyöntiin säännöstä ei voitaisi soveltaa. Uudessa kohdassa ei mainittaisi eräistä vakuutusmaksuista suoritettavaa veroa. Tästä verosta annettua lakia noudatetaan myös arvonlisäverolain voimaantulon jälkeen. Verorikkomuksen eräistä vakuutusmaksuista suoritettavaa veroa koskevaa kohtaa sovellettaisiin ehdotetusta muutoksesta huolimatta.

2. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulemaan voimaan samanaikaisesti arvonlisäverolain kanssa eli 1 päivänä kesäkuuta 1994.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

rikoslain 29 luvun 4 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan rikoslain 29 luvun 4 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on 24 päivänä elokuuta 1990 annetussa laissa (769/90), seuraavasti:

29 luku

Rikoksista julkista taloutta vastaan

4 §

Verorikkomus

Joka hankkiakseen itselleen tai toiselle taloudellista hyötyä jättää muun synn kuin maksukyvyttömyyden takia määräajassa suorittamatta

1) ennakonpidätyksen tai lähdeveron,

2) kalenterikuukaudelta lasketun liikevaihtoveron tai vastaavan eräistä vakuutusmaksuista suoritettavan veron,

3) tilitettävän arvonlisäveron tai

4) työnantajan sosiaaliturvamaksun, on tuomittava, jollei teko ole rangaistava veropetoksena, *verorikkomuksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199 .

Helsingissä 6 päivänä toukokuuta 1994

Tasavallan Presidentti
MARTTI AHTISAARI

Oikeusministeri *Anneli Jäätteenmäki*

L a k i

rikoslain 29 luvun 4 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rikoslain 29 luvun 4 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on 24 päivänä elokuuta 1990 annettussa laissa (769/90), seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

29 luku

Rikoksista julkista taloutta vastaan

4 §

Verorikkomus

Joka hankkiakseen itselleen tai toiselle taloudellista hyötyä jättää muun syyn kuin maksukyvyttömyyden takia määrääjassa suorittamatta

- 1) ennakonpidätyksen tai lähdeveron,
- 2) kalenterikuukaudelta lasketun liikevaihtoveron tai vastaavan eräistä vakuutusmaksuista suoritettavan veron *tai*
- 3) työnantajan sosiaaliturvamaksun,

on tuomittava, jollei teko ole rangaistava veropetoksena, *verorikkomuksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

4 §

Verorikkomus

Joka hankkiakseen itselleen tai toiselle taloudellista hyötyä jättää muun syyn kuin maksukyvyttömyyden takia määrääjassa suorittamatta

- 1) ennakonpidätyksen tai lähdeveron,
- 2) kalenterikuukaudelta lasketun liikevaihtoveron tai vastaavan eräistä vakuutusmaksuista suoritettavan veron,
- 3) *tilitettävän arvonlisäveron tai*
- 4) työnantajan sosiaaliturvamaksun,

on tuomittava, jollei teko ole rangaistava veropetoksena, *verorikkomuksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

Tämä laki tulee voimaan *päivänä*
kuuta 199 .
